

נר לשולחן שבת

פרשת בקודי

גליון 902 תשפ"ה

לע"נ
ר' ראובן יהושע הכהן ב"ר יוסף ז"ל
ד' ניסן תשכ"ז
הניח בלה ב"ר שמואל הלוי ע"ה
ה' ניסן תשע"ב
הונצחו ע"י בתם והתנם
עו"ד הר"ר ערן ואילנה פלס שיחיו

"איש אמונות" - זה משה שנעשה גזבר על מלאכת המשכן, אע"פ שהיה גזבר לעצמו קרא לאחרים ומחשב על ידיהם...
(ילקוט פקודי)

שאל הגאון רבי שמואל דוד הכהן מונק
את הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר:

בבית הכנסת שלנו היה שנים רבות שעון קיר עם מטוטלת. כעת בא יהודי לא דתי וחשקה נפשו בשעון הזה, רוצה לתת עבורו שעון חדש ומשוכלל וגם ליתן נדבה נכבדת לבית הכנסת. ההיתר לעשות כן הוא על ידי מכירה של 'ז' טובי העיר במעמד אנשי העיר. אבל דבר תמוה וטורח הוא לערוך אסיפה כללית של חברי בית הכנסת בשל מכירת שעון... וגם, מן הסתם לא יבואו רבים לאסיפה הזו.

אולי אפשר להתיר, אם ראש הועד יתלה מודעה על כך ושכל מי שיש לו התנגדות יודיע עד זמן פלוני. אך כיון שחושש אני לחדש דבר כזה מדעתי, הריני שואל מה דעת הדרת כבודו בזה. תשובתו של הרב וואזנר לשאלה זו לא נמצאה בכתובים, אך בעל פה השיב שאפשר להקל.
(שו"ת "פאת שדר" או"ח נ')

"כל הזהב העשוי למלאכה בכל מלאכת הקדש" - להודיע ניסים שנעשו בזהב המשכן - דבר ידוע כי בעשות האדם כלי מזהב או מתכות יחמעט משיעור משקלו... שלא נותר ממנו דבר לבטלה והכל נכנס במלאכת הקודש.
(אוה"ח ל"ח כ"ד)

סיפר רבינו החת"ס: בימי הקיסר קרל השישי היו צריכים מטבעות זהב. ציווה הקיסר על הממונה של גנזי המלך שיקח מגנזי המלך זהב, שאין לו מקור זכרון בספר הזכרונות מאין הוא. חיפש ומצא שתי קערות זהב גדולות. נתנם לשר המטבעה. לקחו האומנים קערה אחת וניסו לעשות ממנה דוקטים זהב. והיה זהב הדוקטים עשר מעלות אחרונית לעומת הזהב הזה, ואף שהכניסו סיגים לתוכו לא יכלו להורידו למעלת הדוקטים. השר הממונה על המטבעה סיפר זאת לקיסר. ציווה הקיסר וחיפשו היטב בספר הזכרונות, ומצאו רשום כי קערות אלו הינם מבית המקדש של היהודים. את הקערה שנשארה החזירו למקומה ואת השר הממונה על גנזי הקיסר העבירו ממשמרתו...
(סידור חת"ס לגר"צ ברנפלד חודש מנ"א)

"אשר פקד על פי משה - איש אמונות" - אע"פ שהיה משה נאמן לכל ישראל עשה חשבון.
(לק"ש)

איך זוכים לספסל מפואר בעולם האמת!

מעשה נורא למתבונן: לפני כשנה הלכה לעולמה מרת ידידה המבורג, אישה טובה, שהיתה ישרה בעיניי ממון. בפרט הקפידה מאד שלא יעבור עליה לילה כשהיא חייבת, שלא תישן עם חובות. לדוגמא, פעם כאשר ערכה קניות ב"גאולה" חסרו לה באחת החנויות שני שקלים, המוכר אמר לה: "גברת, תחזירי אותם בשבוע הבא, כשתגיעי שוב לקניות". אך היא חזרה לביתה בשכונת "נוה יעקב". נטלה כסף ונסעה שוב לגאולה והחזירה את שני השקלים... נציין כי האוטובוסים והנסיעות מנוה יעקב לגאולה באותן שנים לא היו כמו היום!

לפני כחודש, בנה, הבחור היקר דוד, שהיה מסור לאמו בשנותיה האחרונות חלם בליל שבת קודש שבת קודש משפטיים. בחלומו הוא הולך עם אמו ברחוב והנה הם רואים את חברה שלה ובסמוך עומדים שני ספסלים, אחד יפה והשני מפואר. והיא אומרת לו: 'אני רוצה לשבת עם חברתי על הספסל המפואר'. התיישבו ודיברו ואז היא פונה אליו ואומרת: 'דוד תשלם לה חמישים שקל'. הוא מוציא את ארנקו, מחפש שטר מתאים ונותן לחברה חמישים שקל. התעורר ותפעם ורוחו.

כאשר סיפר את חלומו בבוקר הגיבו בני המשפחה: "אולי החלום הזה בא לומר שאמא חייבת לחברה הזו כסף". "לא יתכן" השיב "אמא כל כך הקפידה לא להיות חייבת, זה לא יתכן! אין מה לבדוק!"

אכן, לצאת ידי חובה התקשר במוצאי שבת אל בנה של החברה וביקש שיברר אצל אמו, אם יתכן שאמא שלו חייבת לה כסף. תשובתה היתה שהיא לא זוכרת דבר כזה.

עברו שבועיים, והנה ביציאה מבית הכנסת השכונתי אחרי התפילה בשבת זכור ניגשה אליו חברתה של אמו ואמרה: "נזכרת, זה היה לפני שנים, נכנסתי עם אמא שלך למכולת והיה חסר לה כסף וביקשה ממני חמישים שקלים. היא שכחה מהחוב, אבל זה בסדר, אני מחלתי לה מזמן".

דוד הוציא מכיסו חמישים שקל, נתן לה אותם, כולו מרוגש אמר: "הנה אמי מחזירה את החוב שלה, עשי עם הכסף מה שאת רוצה, העיקר שאמא שלי לא חייבת!"
(נר לשולחן שבת)

השבת חל יום הזכרון לפאר הדור, 'חכימא דיהודאי', הגאון רבי יעקב קמינצקי, ראש ישיבת "תורה ודעת", כ"ט אדר א' תשמ"ו

כאשר ציוה רבי יעקב

פעם פקד הגאון רבי יעקב קמינצקי על אחד מבני קהילתו שהיה חולה, והתכונן לצום ביום כיפור, שלא יצום בצום גדליה! אותו אדם התעלם מפסיקתו, וצם בצום גדליה וגם ביום כיפור... ואמנם נפטר זמן קצר אחר כך. רבי יעקב סירב להספידו, כי הוא חש בצורך להדגיש שחייבים לציית לפקודת הרב בכל שאלה שתהיה.

(רבי יעקב)

באחד הימים פגש רבי יעקב קמינצקי ברחוב, את אחד מעמיתיו, מענקי התורה של דורו. אותו גדול קרן מאושר בשל מאורע שהתרחש באותו יום, ומיהר לשתף את רבי יעקב בכך. מספר חודשים קודם לכן כיהן כדיין בד"ת תורה, ולאחר שפסק לזכותו של אחד הצדדים, קיבל שיחת טלפון מאדם שהזדהה בשם פלוני, ידידו של הצד המפסיד. אותו אדם דיבר בגסות והאשימו כי טעה בדבר משנה, שהרי אין דנים בלילה, ומשום כך אין תוקף לפסק דינו.

הרב הסביר למתקשר מדוע טענתו אינה נכונה, אך מובן מאליו כי נפגע מן השיחה המעליבה.

זמן מה לאחר מכן, נדהם הרב למראה אותו צעיר שפגע בו באופן כה שפל, המגיע אליו בבקשה לקבלת אישור לשמש כשוחט. הדחף הראשון שהתעורר בו היה לסלק אותו מביתו, אך הוא החליט להתעלם מן הפגיעה שנגרמה לו ולהעמידו במבחן כדי לברר האם הוא מוכשר לתפקיד.

לאחר שהצעיר הצליח בבחינה, הניק לו הרב את ה"הסמכה" לשמש כשוחט. אז, ורק אז, נזף בו על העבירה החמורה של בזיון כבוד התורה כאשר התקשר אליו בעבר.

הצעיר טען כי אינו מבין במה מדובר, וכי מעולם לא התקשר אל הרב. ניכרים היו דברי אמת, וככל הנראה אדם אחר, חוצפן גס רוח שאף לא סלד להסתתר תחת שם מזויף, הזדהה בשמו...

חש אותו גדול שמחה עצומה על שעמד במבחן הקשה, כאשר הצליח להתעלם מעלבוננו האישי, בחושבו כי מדובר במי שפגע בו, בעוד שהוא לא היה אשם כלל.

אולם, מבטו של רבי יעקב על המקרה היה שונה: "יפה מאד מצידך שסלחת לו, בעודך סובר שהוא האדם שפגע בך. ברם אם אמנם חשבת שהוא הוא המעליב, כיצד נתת לו הסמכה!?" אדם המסוגל לפגוע בחוצפה באדם בעל מעמד כשליך, בוודאי יהיה כעצם בגרונו של כל רב אצלו יעבוד כשוחט!" (סב)

"איש אמונות"

רבי יעקב קמינצקי סירב להתיר את עשיית הטהרה לרעייתו בדירתם. מאחר והיתה זו דירה שכורה, חשש שמא יגרמו כמויות המים הגדולות לנזק ברכוש, לדירה היתה רצפת עץ. גם אם לא היה נגרם נזק, בעלת הבית היתה כועסת על כך.

בעת פטירתה של אשתו פרץ רבי יעקב לראשונה בחייו בבכי ממושך, אולם אף ברגעים אלו לא נעלמה ממנו הרגישות לצורך להשמר שלא לגרום נזק כספי לזולת ואף לא לצערו. (סב)

בא וראה יקרות וחביבות של מצוה: כמה כסף וזהב ואבנים טובות וכדומה השקיעו במשכן. כמה זמן יגעו בעשייתו, ובאמת לא היו צריכים אותו אלא חודשים אחדים, אלמלא חטאו במרגלים היו נכנסים תיכף לארץ ישראל והיו בונים את בית המקדש.

נמצא כי כל יגיעתם היתה רק לקיום מצות "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם".

כיון שאין אנו יודעים מתן שחרן של מצוות וצריך להזהר במצוה קלה כבחמורה, אם כן בכל מצוה צריך אדם להיות יגע כל כך, לעשותה במסירות נפלאה, כמו אותם חכמי לב שבנו את המשכן!

(אמת ליעקב ויקהל)

בפרשת השבוע נאמר שמונה עשרה פעמים "ויעש כאשר ציוה ה' את משה". וצריך ביאור, מה החידוש בזה?

הגאון רבי מאיר רובמן ביאר זאת בדרכו:

קל מאד להיות יהודי של בערך, ירא שמים בערך, ללמוד תורה ככה ככה, בעל חסד בערך. יהודי של בערך זה קל, נוח ומאד נעים... אך לעשות כאשר ציוה ה' בדייקנות, זה קשה מאד!

לדוגמא, ללמוד צריכים בעמל ובעיון, כפי שאמרו חז"ל: "להיות עמלים בתורה". די קל ללמוד בערך, אבל בעיון כפי שלימדו אותנו חז"ל (שבת פח.), איך רבא היה מעיין בלימודו, ממעך אצבעות ידיו ברגליו עד שיצא מהם דם, זה כבר שונה לגמרי!

וכן שקידה בתורה, קשה מאד לקיים "והגית בו יומם ולילה". וברור הוא שתורה ומצוות צריכות להעשות בשלימות ממש.

לכן התורה מספרת על גדולתם, שעשו כאשר ציוה ה' ממש, לכוון בדיוק כאשר ציוה ה' זהו מהדברים הנפלאים שהתורה מאריכה וחוזרת עליהם...

(זכרון מאיר" ועיין בעה"ט, אוה"ח וביה"ל)

משנגמר אדר...

כאשר ציוה אחשוורוש...

חידש ה"גנית ורדים" כי העובר על גזירת המלך יש להענישו כמורד רק כשהוא מצווה פה אל פה, אבל כאשר המלך מצווה אותו על ידי 'כתב' אין להענישו. ובד"ת תורה גזירת הכתוב היא, שנאמר "כל איש אשר ימרה את פיך".

לכן ושתי מיאנה לבוא, כיון שהוא ציוה אותה רק על ידי שליח. אכן, גם אחשוורוש בעצמו ניסה לחפש צדדים שלא להורגה, ואמר כי היא לא המרתה את פה המלך אלא רק 'ביד הסריסים'.

וכתב שפתי כהן בביאורו - ציווי על ידי שליח, אינו כמצוות המלך ממש, לכן היה מקום לפטור את ושתי ממוות.

לפי זה פסק החיד"א את דינו של אחד שהשמיץ את שותפו במכתב ששלח.

(גנית ורדים" ככל ג, שו"ת "חיים שאל" י"ג, "חומת אנך" אסתר)

בעל הקורא מרים קולו בסיום הפסוק "כאשר ציוה ה' את משה" בסוף שבעת הפרשיות הסתומות, בפרשת פקודי. ("זה השולחן")

כידוע, בעלי המסורה כתבו בסוף כל פרשה בתורה את מספר הפסוקים ונתנו סימן למספר. והנה בסוף פרשת פקודי בחומשים שלפנינו ציינו שיש בה צ"ב פסוקים, אך לא ניתן סימן. תמהו רבים להבין מדוע, מה חטאה פרשת פקודי שלא זכתה לסימן!?

היו שביארו זאת בהברקה: בסוף פרשת פקודי היה כתוב בחומשים "צ"ב פסוקים בלי כל סימן". 'בלי כל' עולה בגימטריא צ"ב. כך היה עד שאחד המגיהים "הבחור הזעזער" תמה על הכתוב, הבין זאת כפשוטו, עשה מעשה והשמיט את הכתוב... (עפ"י "תפוחי חיים" מפי אחד מאדמו"רי גור זצ"ל - "חיים שיש בהם", קובץ "בית אהרן וישראל")

"שלוש פעמים מוזכר בצלאל בתורה עם יחוסו - 'בן אורי בן חור', כנגד ג' מעלות שהיו בו - חכמה, תבונה ודעת". (בעל הטורים ל"ח כ"ב)

חכם עדיף מנביא...

"צוה - ציוה"

מעשה בזוג צעיר שנולד להם בן למזל טוב. הציע האב לאם, היות ואנו נמצאים בפרשיות של הקמת המשכן, ובונה המשכן הראשי היה בצלאל, מן הראוי שנקרא לרך הנולד בצלאל. הסכימה הרעיה לרעיון.

לפני הברית, האב ניגש לרב המברך ואמר לו בלחש 'ויקרא שמו בצלאל'. להפתעתו, הגיב הרב ואמר: 'היום ז' באדר, מה עם משה רבינו? היום זה יומו, אני מציע שתקראו לו 'בצלאל משה'... וכך עשו.

זקני המשפחה התרגשו מאד. סיפרו כי זקנו של אב התינוק נקרא בשם זה. ההורים לא זכרו ולא התכוונו בכלל לקרוא על שמו, אולם כך נתגלגל, זכה וקיבל את השם... (נר לשולחן שבת)